

Can DÜNDAR

İşte 12 Eylül'ün ulema belgesi

12 Eylül döneminin Milli Eğitim Bakanı Sağlam, başörtüsü konusunda Din İşleri Yüksek Kurulu'na başvurusuyla ilgili olarak, kabine arkadaşı Devlet Bakanı Özgüneş'i suçlamıştı. Dönemin Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç, arşivlerden 22 Aralık 1980 tarihli belgeyi çıkardı ve Hasan Sağlam imzasını taşıyan yazıyla görüş sorulduğunu açıkladı

12 Eylül döneminin Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç aradı. Ve masaya bir belge koyarak, "ulema tartışması"na son noktayı koydu.

Belgeden önce, tartışmayı özetleyeyim:

Başbakan Erdoğan başörtüsü için "Ulemaya sormalıydılar" deyince özellikle CHP'liler "Laik devlet fetva mı

isteyecek?" diye itiraz etmişti.

Ben de geçen salı (22 Kasım) bu köşede "Asker de ulemaya sormuştu" başlıklı bir yazıyla 12 Eylül yönetiminin de başörtülü öğrenciler için Din İşleri Yüksek Kurulu'ndan görüş istediğini hatırlatmıştım.

Yazıdan sonra dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam aramış ve "görüş isteme" konusunda dönemin Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş'i suçlamıştı. "Ben bilgi için yazı yazdım. 'Git de icazet al' demedim. Nereden bileyim onlardan görüş isteyeceğini" demişti. (26 Kasım 2005, Milliyet)

'Resmen görüş istedi'

Tayyar Altıkulaç halen AKP milletvekili... TBMM Milli Eğitim Komisyonu'nun da başkanı...

Sağlam'ın sözlerinin "doğru olmadığını" söylüyor. "Dürüstlikle bağdaşmıyor bunlar. Mehmet Özgüneş rahmetli oldu, ama ben iyi hatırlıyorum" diyor ve ekliyor:

"Dini bir mesele olduğu için sadece Diyanet'in bağlı olduğu devlet bakanlığından görüş istediler. Bakan ivedilikle başvuruyu bana yolladı. Ben de Din İşleri Yüksek Kurulu'na havale ettim."

Milli Eğitim'in başvuru yazısını arşivde duruyor.

22 Aralık 1980'de Hasan Sağlam imzasıyla Mehmet Özgüneş'e gönderilen yazıda şöyle deniliyor:

"İmam hatip liselerinin büyük çoğunluğunda kız öğrencilerin içte ve dışta başlarını kapattıkları, hatta bazı okullarda tek tip uzun pardösü giymek suretiyle örtünmeyi daha da ileri götürdükleri müşahade edilmiştir. (...) Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Kuran kurslarındaki kız kursiyerlerin durumu da dikkate alınarak bu konudaki Bakanlığımız görüşünün bildirilmesini arz ederim."

Tekrar soruldu

Belge, yapılan işin "bilgilendirme" değil, "görüş sorma" olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

Nitekim Din İşleri Yüksek Kurulu bir hafta sonra topluyor ve şu görüşü bildiriyor:

"Kadının örtünmesi İslamın hükmü, milletin de örfüdür. Kanunla sınırlandırılması Anayasa'ya aykırı olur."

Sonra olanlar daha da ilginç... Altıkulaç anlatıyor:

"Bu rapor üzerine bizi Milli Güvenlik Konseyi'nde topladılar. İlahiyat hocaları da vardı. Konu görüşüldü.

Başbakan Ulusu, 'Bu kararı bir daha gözden geçiremezler mi?' dedi.

'Olur' dedim.

Yeniden Din İşleri Yüksek Kurulu'na götürdüm. Tekrar toplandılar. Ama yorum değişmedi. Görüşlerinde ısrar ettiler. Ulusu'ya 'Kurul farklı görüş bildirmiyor' dedim. Başka bir şey önerdim.

'10 kadar ilahiyat fakültesi var. Oradan İslam bilimleriyle ilgili hocaları toplayalım. İsteyen Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri de katılsın. Bir de orada tartışılsın' dedim.

'Peki' dedi Başbakan...

'Ama sizi yanlış yola sevk etmiş olmayayım, oradan da farklı bir görüş çıkacağını sanmıyorum' diye ekledim.

'O zaman kalsın' dedi Ulusu..."

CHP de danıştı

Sonunda askeri yönetim bu görüşü dikkate almayarak okullarda başörtüsü yasağını Kuran dersleri haricinde- uygulamaya koydu.

Altıkulaç'ın itirazı, ulemeden görüş istenmesine değil, Hasan Sağlam'ın "İstemedik" demesine...

"Laik bir ülkede Diyanet'in görüşü istenebilir. İstenmiştir de zaten... Sadece benim dönemimde 3-5 başvuru olmuştur. Mesela Maliye Bakanlığı faiz konusunda ya da Sağlık Bakanlığı organ nakli konusunda görüş sormuştur. Hatta CHP Milletvekili Canan Arıtman en son 2004 yılında Diyanet'ten kurbanlık hayvanların kesimiyle ilgili görüş istemiştir."

Peki bu laiklikle bağdaşır mı?

"Müslüman bir ülkede bir karar alınırken toplumun duyarlılıkları gözetilerek ulemeden değerlendirme istenebilir" diyor Altıkulaç, "Ancak 'Bu değerlendirme yasamayı ve yargıyı bağlar' dersiniz işte o, laiklikle çelişir."

Oğul Özgüneş'in yanıtı

Bir açıklama da Mehmet Özgüneş'in oğlu Ahmet Özgüneş'ten geldi. "Babam katıksız bir Atatürkçü idi" diyen Özgüneş, "ulemeden görüş sorma" konusunda şunları söylüyor:

"Konu Hasan Sağlam'ın bu konuyu Din İşleri Yüksek Kurulu'na sorma talebiyle başladı. Çok iyi hatırlıyorum, babam, Hasan Sağlam'ın devlet politikalarını dini kurullara sormanın ne gibi sonuçlara yol açacağını anlayamadığı için bu teşebbüste bulunduğunu, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun ancak mevcut içtihatlarla göre hüküm verdiğini, dolayısıyla cevabının önceden belli olduğunu, ancak Sağlam Paşa, Kenan Evren'in de olurlu aldığı için sormak zorunda kaldığını ifade etti."